

TÍÐARGREIN

4 á arbeiðsmarknaðinum fyri hvønn pensjónist, so gerast vit umleið 2 á arbeiðsmarknaðinum fyri hvønn pensjónist í nærmastu framtíð. Skal eydnast at tryggja øllum eina góða pensjón, trygt heilsuverk og muna góða eldrarøkt uttan at økja skattatrýstið á tey, ið eru á arbeiðsmarknaðnum, og uttan at leggja munandi økt brúkaragjöld á vælferðartænastr, er neyðugt við pensjónsnýskipanini. Serliga er tað hækkaði pensjónsaldurin og mótrokningin í størri parti av almennu fólkapensjónini, ið betrar langtíðar figgjjarliga haldfærið. Samanlagt verður met, at figgjjarliga haldfærið betrast av pensjónsnýskipanini við tí, ið svarar til knøpp 4% av BTÚ komandi árin. Hetta er umleið helvtin av tí haldfærisavbjóðing, ið Búskaparráðið hevur met, at Føroyar hava yvir tíð. Harvið ger pensjónsnýskipanin góðan mun.

Betraða haldfærið ger tað í størri mun møguligt hjá landi og kommunum at veita borgarum góðar vælferðartænastr í framtíðini, uttan at økja skattatrýstið.

Smidligur pensjónsaldur – útsett ella framskundað pensjón

Kanska tað størsta framstigið við pensjónsnýskipanini er, at pensjónsaldurin gerst meira smidligur. Tað verður soleiðis at tú í nógv størri mun kann velja at fáa pensjón í mun til støðuna hjá tær.

Pensjónsaldurin hækkar varliga við 6 mánaðum í 2025 og aftur við 6 mánaðum í 2030, umframt at sokallað livitíðarindeks verður sett í verk.

Harumframt verður møguleiki fyri pensjónistar eftir 1. januar 2020 at velja millum útsetta og framskundaða pensjón. Hetta er millum annað ásannandi at meira enn helvtin av pensjónistum, sum eru 68 ár í dag velja at arbeiða og hava inntøku svarandi til fulltíðararbeiði (í miðal 22.-23.000 kr. um mánaðin). Partar av hesum kundu kanska valt útsetta pensjón. Hetta er eisini ásannandi at umleið ein fjórðingur av teimum, ið eru 66 ár eru fyriritíðarpensjónistar í dag. Partar av hesum kundu kanska valt framskundaða pensjón.

Velur tú "framskundaða pensjón" er talan um pensjón svarandi til miðal fyriritíðarpensjón. Velur tú "útsetta pensjón" útsetir

tú tíðspunktið fyri nær tú fært pensjón, men afturfyri hækkar pensjónsútgjaldið, tá tú velur at fáa hetta útgoldið. Útsetan í 10 ár gevur dupult so høga almenna pensjón. Leysliga kann tí sigast, at fyri hvørt ár, ið tú velur at útseta pensjónina, svarar hetta til umleið 10% hækking av almennu pensjón tíni.

Frá flatskatti til stigvaksandi pensjónsskatt

Pensjónsnýskipanin gevur hartil upp í 25% pensjónsskattalætta til lág- og miðallønt. Farið verður frá 40% flatskatti frá fyrstu krónu í pensjónsinngjaldi, til stigvaksandi pensjónsskattaskipan, har láglønt rinda 30% í pensjónsskatti og síðan stigvaksandi við 21 stigum upp í 40%. Hetta vil økja pensjónsuppsparingina og avkastið av uppsparingini munandi hjá lág- og miðalløntum komandi árin.

Undanfarna samgonga broytti pensjónsskattin frá, at pensjón varð skattað við útgjald, til at egin pensjónsuppsparing varð skattað við inngjald. Harumframt varð reinur flatskattur innførdur. Farið varð frá, at útgjald av lívrentupensjón ella luta-pensjón varð skattað við útgjald stigvaksandi sum vanlig lønarinntøka, tvs. lægri skattur um tú hevði lága pensjón og hægri skattur um tú hevði høga pensjón, til at øll vórðu skattað av pensjónsinngjaldi við 40% frá fyrstu krónu. Sokallað kapitalpensjón (útgoldin í einum við pensjónsaldur) varð áður skattað við 35% við útgjaldi, men fyri hesar pensjónir hækkaði skatturin upp í 40% við inngjald í einum. Talan varð sostatt um eina munandi pensjónsskattahækking í undanfarna samgonguskeiði, serliga fyri lág- og miðallønt.

Meira skattað við útgjald og minni forskatting

Pensjónsnýskipanin tryggjar, at neiliga ávirkanin av forskattingini yvir tíð, verður munandi minkað. Hevði ynskt at vit kundu umlagt alla pensjónsforskattingina til skatting við útgjald, men politisk undirtøka hevur ikki verið fyri hesum. Hinvegin er eydnast at fáa semju um munandi umlegging av pensjónsskattinum soleiðis, at farið verður frá flatskatti til stigvaksandi skatt, har láglønt rinda munandi lægri skatt enn hálønt. Eisini verður pensjónsskipanin umløgð soleiðis, at størri partur framyvir verður skattaður við útgjald.

Í dag er støðan henda:

Minst 15% av lønini skal rinda til eginpensjón. Verður forskattað við flatskatti á 40% frá fyrstu krónu.

2,25% frá arbeiðstakara í Samhaldsfasta. Verður skattað stigvaksandi við útgjald sum lønarinntøka.

2,25% frá arbeiðsgevara í Samhaldsfasta. Verður skattað stigvaksandi við útgjald sum lønarinntøka.

Íalt 19,5% tikin av samlaðu lønarinntøku, harav 15% forskattað við 40% flatskatti, og 4,5% skattað við útgjald stigvaksandi. Hartil kemur landsskattur v.m. sum eitt nú verður brúktur at rinda fólkapensjón.

Spara meira upp í felag

Pensjónsnýskipanin ger, at meira verður spart upp í felag, samstundis sum minni verður tikið av samlaðu lønarinntøkuni til pensjón. Eisini verður størri partur skattaður við útgjaldi, og verður talan um eina meira stigvaksandi, samhaldsfasta pensjónsskattaskipan:

Minst 12% av lønini skal rindast í eginpensjón. Verður forskattað, men við stigvaksandi skattaskipan úr 30% upp í 40%, har láglønt rinda minni í skatti enn hálønt.

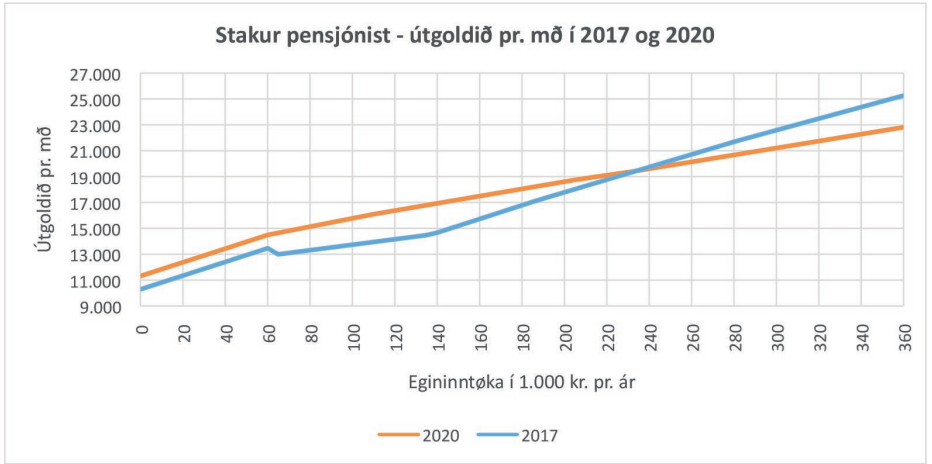
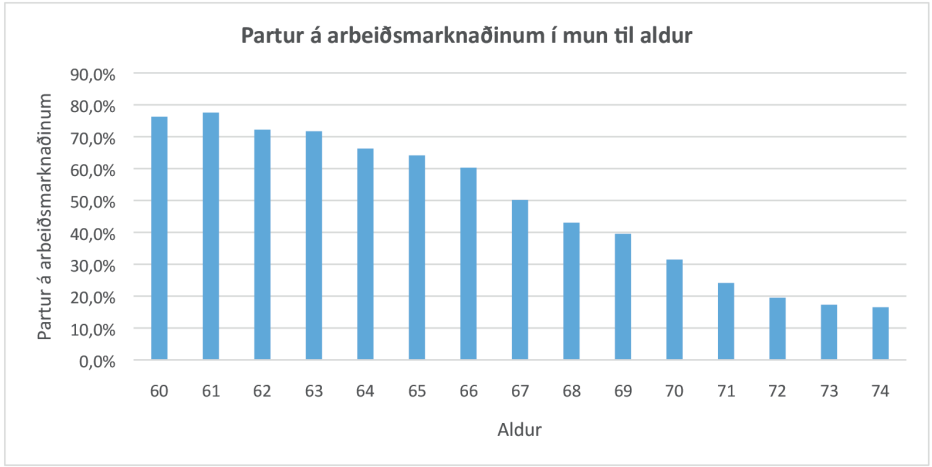
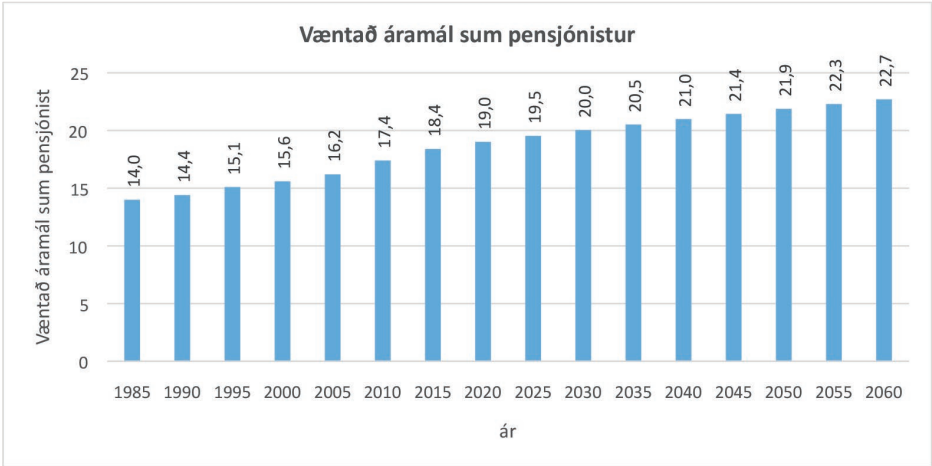
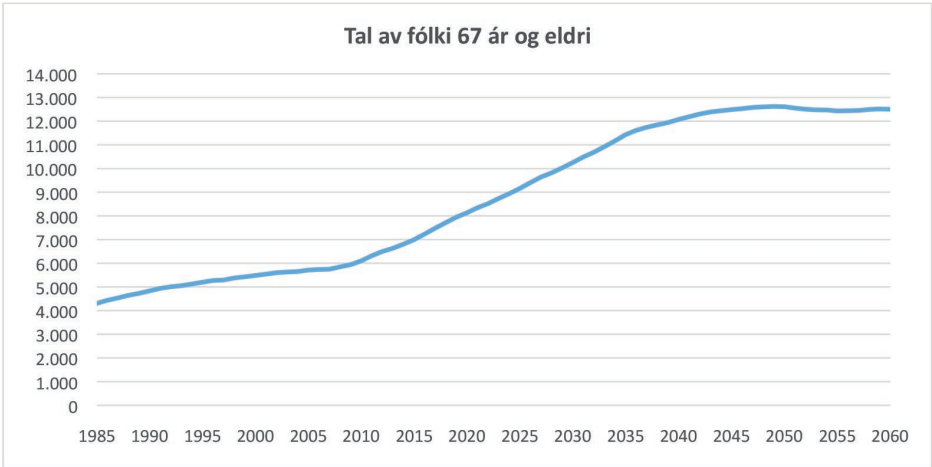
3% frá arbeiðstakara í Samhaldsfasta. Verður skattað stigvaksandi við útgjald sum lønarinntøka.

3% frá arbeiðsgevara í Samhaldsfasta. Verður skattað stigvaksandi við útgjald sum lønarinntøka.

Pensjónsnýskipanin ger sostatt, at íalt 18% verða tikin av samlaðu lønarinntøku til pensjón, harav 12% forskattað stigvaksandi, og 6% skattað við útgjald stigvaksandi. Hartil kemur landsskattur v.m. sum eitt nú verður brúktur at rinda fólkapensjón, ið partvíst verður skattað við útgjald, stigvaksandi sum vanlig lønarinntøka.

Tryggjar øllum eina góða pensjón

Nógv hevur verið tosað og skrivað um, at tað eru nøkur, ið fáa minni pensjón við nýskipanini – og tað er rætt. Men talan er IKKI um verandi pensjónistar, ið allir fáa góðar 1.000 kr. meira at liva fyri um mánaðin. Tað sama er galdandi fyri komandi pensjónistar (frá 1. januar 2020), ið ikki hava stóra inntøku afturat pensjónini. Tú skalt hava inntøku á nærum 20.000 kr. um mánaðin ella meira afturat fólkapensjónini og Samhaldsfasta, OG gerast pensjónistar frá 1. januar 2020 og framyvir, áðrenn

tú fært minni útgoldið frá almennu pensjónini og Samhaldsfasta samanlagt, í mun til í dag.

Skal eydnast at styrkja figgjjarliga haldfærið, og samstundis fremja allar tær ábøtur á pensjónsskipanina, ið vit hava ynskt - herundir at hækka pensjónina, bæði hjá núverandi pensjónistum og hjá komandi pensjónistum, ið ikki hava aðra, ella hava lága, inntøku - so mugu tey, ið hava hægri inntøkur afturat vanligu pensjónini, fáa nakað minni í fólkapensjón.

Annars hongur tað sjálvandi ikki saman figgjjarliga.

Ein trygg og varandi pensjónsskipan

Pensjónsnýskipanin tryggjar sum heild føroyingum eina munandi betri pensjónsskipan, enn støðan er í dag. Samanlagt hækkar pensjónin, tað gerst meira figgjjarliga áhugavert at arbeiða eftir pensjónsaldur, pensjónsaldurin gerst meira smidligur, pensjónsskatturin lækkar, meira verður skattað við útgjald og lutfalsliga minni for-

skattað í mun til í dag, eftirløn verður lögð afturat øllum tíðaravmarkaðum veitingum, so sum barsilsgjald, ALS-gjald og gjald fyri tillagað starv, mótrokning millum hjún verður strikað, og figgjjarliga haldfærið hjá føroyska vælferðarsamfelagnum verður styrkt.

Við pensjónsnýskipanini hevur politiska skipanin tikið ábyrgd - heldur enn at renna undan ábyrgd - og fáa føroyingar tí nú og framyvir eina meira tryggja og varandi pensjónsskipan.